

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 920/2021
19.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац председника већа, Драгане Маринковић и Бранка Станића, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ, ГГ, ДД, ЋЋ, ЕЕ и ЖЖ, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Јадранка Ђелић, адвокат из ..., против туженог ЈКП "Београдске електране", са седиштем у Београду, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, ради исплате накнаде трошкова превоза, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3590/2019 од 15.05.2020. године, у седници одржаној 19.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3590/2019 од 15.05.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 386/2018 од 23.04.2019. године, одбијени су тужбени захтеви којим су тужиоци тражили да се тужени обавезе да им накнади трошкове за долазак и одлазак са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године у износима ближе означеним у изреци, са припадајућом законском затезном каматом, као и захтев за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3590/2019 од 15.05.2020. године, преиначена је пресуда Трећег основног суда у Београду П1 386/18 од 23.04.2019. године, тако што је усвојен тужбени захтев и тужени обавезан да тужиоцима накнади трошкове превоза за долазак и одлазак са рада за тражене периоде (осим за август месец) у износима ближе означеним у изреци, са припадајућом законском затезном каматом. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка и тужени обавезан да тужиоцима накнади трошкове од укупно 662.388,00 динара. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да на име трошкова жалбеног поступка тужиоцима исплати 67.500,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио посебну ревизију (члан 404. ЗПП) због погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију у којем су тражили да се тужени обавезе на накнаду трошкова поступка по том ванредном правном леку.

О ревизији туженог није одлучивано као о посебној ревизији предвиђеној чланом 404. ЗПП, јер је чланом 403. став 2. тачка 2. тог закона прописано да је ревизија увек дозвољена ако је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одлучио о захтевима странака.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у утуженом периоду у радном односу код туженог и по закљученим уговорима о раду имају право на трошкове превоза за долазак на рад и одлазак са рада у складу са одредбама Колективног уговора туженог. По члану 124. Колективног уговора туженог који се примењивао до 03.07.2013. године, запослени који од места становања до места обављања делатности користи јавни градски, приградски и међуградски превоз као једино средство превоза, има право на накнаду трошкова превоза у висини цене превозне карте у јавном саобраћају. Правилником туженог од 04.07.2013. године било је прописано да запослени има право на накнаду трошкова превоза у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, уколико послодавац није обезбедио месечну претплатну карту за превоз, сопствени превоз запослених или на други начин обезбедио превоз запослених. Одлуком генералног директора туженог од 20.12.2011. године предвиђено је да право на трошкове превоза у јавном саобраћају има запослени који од места становања до места обављања рада користи јавни приградски и међуградски превоз, као једино средство превоза на удаљености до 50 км од седишта послодавца. Накнада трошкова превоза се по тој одлуци утврђује на основу писмене изјаве запосленог о адреси становања и фотокопије његове личне карте, броја и врсте превозних средстава које запослени користи, а који му омогућавају најкраћи или најбржи превоз од места становања до места рада, односно седишта послодавца. Истом одлуком предвиђено је да се трошкови превоза обезбеђују електронском уплатом месечних трошкова превоза „БУС ПЛУС“ за запослене који на то имају право у зони ИТС1 и ИТС2. Тужиоци су одбили да дају сагласност да им тужени сачини прсонализовану „БУС ПЛУС“ картицу, а тужени им за спорни период није платио трошкове превоза.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су тужиоци, одбијањем сагласности да им тужени сачини персонализовану „БУС ПЛУС“ картицу, спречили туженог да им надокнађује месечне трошкове превоза. Из тог разлога, по становишту првостепеног суда, радњама туженог није проузрокована никаква штета и зато не постоји правни основ да се тужиоцима надокнади штета за неплаћене трошкове превоза, због чега је применом члана 118. став 1. тачка 1. Закона о раду и означене опште акте туженог важеће у спорном периоду, одбио тужбени захтев.

Другостепени суд је, примењујући Колективни уговор код туженог из 2010. године и Правилник о раду туженог од 04.07.2013. године, преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев. По налажењу тог суда, тужиоци имају право да се одреде за начин исплате трошкова превоза - куповином „БУС ПЛУС“ картице или исплатом износа месечне претплатне карте, а одлуком генералног директора туженог од 20.12.2011. године запосленима који немају персонализовану „БУС ПЛУС“ картицу ускраћено је право на накнаду трошкова превоза које им је признато означеним општим актима.

Изложено правно становиште другостепеног суда прихвата и Врховни касациони суд.

Одредбом члана 118. став 1. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“, број 24/05 ... 54/09) било је прописано да запослени има право на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада у складу са општим актом и уговором о раду, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају. Новелираном одредбом члана 118. став 1. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“, број 75/14) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, уколико послодавац није обезбедио сопствени превоз.

Према члану 8. тог закона, Колективни уговор и Правилник о раду (у даљем тексту: општи акт) и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом (став 1), а општим актима и уговором о раду могу се утврдити већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено (став 2).

Право запосленог на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада је право установљено законом које се, сагласно члану 8. став 1. Закона о раду, општим актом послодавца и уговором о раду не може одузети или умањити. Општим актом послодавца могу се утврдити ближи услови за остваривање овог права како би се спречила његова злоупотреба, као што је нпр. удаљеност места становања од места рада која изискује коришћење превоза или могућност коришћења службеног возила, а може се предвидети и начин обрачуна цене карте ако постоји више превозника у јавном саобраћају или запослени не долази свакодневно у место рада због боравка на терену и слично, али се не могу утврдити услови или критеријуми којима се умањује или доводи у питање суштина законом зајемченог права.

Суштина права зајемченог чланом 118. став 1. тачка 1. Закона о раду је да се запосленом исплати надокнада за трошкове превоза од места становања до места запослења, ако због раздаљине између тих места запослени те трошкове евидентно има. Опредељење законодавца да се висина накнаде призна у висини цене превозне карте у јавном саобраћају истовремено не значи да је коришћење средстава јавног превоза законом прописан услов за остваривање права запосленог на трошкове превоза, и да је законом то право ускраћено запосленима који превоз до радног места обезбеђују на други начин (својим возилом, такси возилом и слично). По оцени Врховног касационог суда, свим општим актима туженог који су важили у спорном

периоду умањено је законом признато право на накнаду трошкова превоза, тако што је запосленима ово право признато само у случају да искључиво користе јавни превоз (градски, приградски и међуградски). То право је додатно ограничено и одлуком генералног директора туженог од 20.12.2011. године којом је предвиђено да се трошкови превоза обезбеђују електронском уплатом месечних трошкова превоза „БУС ПЛУС“.

Имајући изложено у виду, Врховни касациони суд налази да општим актима туженог није могло бити дерогирано право тужилаца на исплату накнаде трошкова превоза за долазак на рад и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, у складу са чланом 118. став 1. тачка 1. Закона о раду, јер је чланом 9. став 1. истог закона прописано да се одредбе закона примењују ако општи акт и поједине његове одредбе утврђују неповољније услове рада од услова утврђених законом. Због тога је Врховни касациони суд прихватио становиште другостепеног суда да су у конкретном случају запослени имали право да се одреде за начин исплате трошкова превоза, и да су то учинили тако што су од туженог тражили да им се исплата изврши у висини цене месечне претплатне карте у јавном саобраћају.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Врховни касациони суд је, на основу члана 154. став 1. ЗПП, одбио захтев тужилаца за накнаду трошкова одговора на ревизију јер нису били нужни за вођење ове парнице, па је применом члана 165. став 2. истог закона одлучио као у другом ставу изреке.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић